ტფილისი საჯარო ბიბლიოთეკა
ეროვნული ბიბლიოთეკა

№ 145
პარასკევი, 6 ივლისი, 1901 წ.

გაზეთი ღირს:

თვე	მან. კ.	თვე	მან. კ.
12	10 —	6	6 —
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8 —	3	3 50
8	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური
„ივერიის" ტელეფონი № 227.

1877—1901

ივერია

№ 145
პარასკევი, 6 ივლისი, 1901 წ.
რედაქცია
ნიკოლოზის ქუჩა, 21.
ტფილისი.
გაზეთის დასაბარებლად
და განცხადებათა დასაბეჭდად
უნდა მიმართონ რედაქციას და წერა-კითხ. გამავრც. საზოგადოების კანცელარიას.
ფასი განცხადებისა:
ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზედ 16 კაპ., მეოთხეზედ—8 კაპ.
„ივერიის" ტელეფონი № 227.

მღვდელი ლუკა მათეს ძე, ქრისტინე დავითის ასული, ნატალია, ელენე, სერგეი, არკადი და ლუკა ბახტაძეები აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთ, რომ შაბათს, 14 ივლისს, განსვენებულ

ილია ლუკას ძის ბახტაძის (ილია ხონელის)

გამოთხოვების დღეს, 10 საათზედ, ხონის წმ. გიორგის ეკკლესიაში გარდახდილი იქმნება წირვა და პანაშვიდი განსვენებულის სულის მოსახსენებლად. (3—ნ.—2)

საათფთიაქო საქონლით მოვაჭრე

ამიერ კავკასიის ფარმაცევტთა ამხანაგობის

დეპო

იმყოფება ტფილისში მუხრანიანთ ქუჩაზე, ქალაქის სამკურნალოს გვერდზე. ამხანაგობა, სამკურნალო წამლებისა და სადოსტაქრო მასალა-იარაღის გარდა, ჰყიდის ავადმყოფთა მოსავლელ და ოჯახში სახმარებელ ყოველ გვარ საჭირო საგნებს: სარეცხისათვის, სა მელებისათვის, ჭურჭლისათვის და სხვ.

დეპოში ბლომად მოიპოვება აგრეთვე საზღვარ-გარეთისა და რუსეთის ცნობილ ფირმების პარფიუმერია და კოსმეტიკა (საპირფარეშო სამკაული).

ქალაქს გარედ მცხოვრებთ შეუძლიანთ ფოსტითაც დაიბარონ რაც დასჭირდებათ (თუნდ მცირედიც იყოს) და ფასი ფოსტაშივე გადაიხადონ.

განყოფილება

სასახლის ქუჩაზეა, დ. ზ. სარაჯიშვილის სახლში.

ადრესი ფოსტისა: Тифлисъ, т—во Фармацевтовъ—провизору Алхазову.
(100—43—59)

ტელეფონი № 174.

ადრესი ტელეგრამებისა: Тифлисъ „Фармацевтика"

პირველი კერძო სამკურნალო

ექიმის ნავასარდიანისა

(კუკიაში. ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ)

ავადმყოფთ იღებენ ექიმნი ყოველ-დღე, კვირა დღეებს გარდა.

დილაობით:

ბ. ა. ნავასარდიანი. 11—12 ს. სადოსტაქრო, ვენერიული (სიფილისი) და საშარდეს ავადმყოფობანი.

ზ. ი. ბაბანასიანცი—დილის 11—12 საათ. ქალთა და ბავშვთა სენით ავადმყოფებს.

ვ. მ. ჩიქოვანი. 9—10 საათ. სნეულებანი: თვალისა, შინაგანი და ნერვებისა.

გ. ი. გმელიშვილი. 12—1 საათ. ყურისა, ყელისა, ცხვირის ავადმყოფობისა.

ა. ვ. გარაშეტიანცი. 1—1½ ს. შინაგანისა და ბავშვებისა.

საღამოობით:

ნ. ნ. როსტომბეკოვი. 6—7 ს. საქირურგო და კანისა.

გ. ა. თარხანოვი. შინაგან და ბავშვების ავადმყოფობისა, 7—8 ს. და აუცრის ყვავილს კვირაობით 9—10 ს.

ბ. ა. ნავასარდიანი. 7½—8 ს.

რჩევა-დარიგებისა და რეცეპტების დაწერის ფასი ათი შაური. ღარიბთათვის უფასოდ; ფასი კონსილიუმისა და ოპერაციებისათვის—მორიგებით.

ო. ტ. არგანიტაკი. 11—1 დღ. გაუკეთებს სახლში მსურველთ „მასსაჟს", აუცრის ყვავილს და გამართავს საექიმო გიმნასტიკას ექიმის დანიშვნით.

დირექტორი სამკურნალოსი დოქტორი მედიცინისა ნავასარდიანი.

Первая частная лечебница—д-ра
Навасардіана.
Тифлисъ, противъ памят. Воронцову.

ტფილისის კერძო სამკურნალო

ავადმყოფთათვის კრაოტები (ერთი უფასოა).

მიხეილ გედევანიშვილისა,

კუკია, ნიკოლოზის ქუჩა; სახლი საგინაშვილისა, № 21 (ვორონცოვის ძეგლის პირდაპირ).

ტელეფონი № 274.

ავადმყოფებს იღებენ ყოველ დღე, კვირა დღეებს გარდა.

დილით:

გ. ი. შიშინაძე—კბილის სნეულებანი, 8—10 საათ.

მიხეილ გედევანიშვილი—ნერვებისა და წამლობა ელექტრონით—9—10 საათ.

ბ. გ. მაღალაშვილი.—შინაგან სამშაბათობით და ხუთშაბათობით, 10—11 საათ.

ნ. ა. მუდიანი—ყურისა, ყელისა და ცხვირისა—11—12 საათ.

ი. ვ. ახალშენიშვილი—კბილის სნეულებანი. 10—12 საათ.

ა. მ. მატინოვი—თვალის 11—12 საათ.

ექიმი ქალი მ. ს. ბაქრაძე—ბავშვებისა 11—12.

დ. ა. გედევანიშვილი—ნერვებისა და შინაგანი. 12—1 საათ.

მ. გ. ფედოროვი. შინაგან და ბავშვებისა—1—2 ს.

გ. დ. მარკევიჩი—საქირურგო—12½—1½ საათ. სამშაბათობით 3—4.

ი. დ. ბეგთაბეგოვი—სიფილისისა, კანისა და საშარდესი—1½—2 ს.

საღამოთი:

ი. ნ. თუმანიშვილი—დედათა სნეულებანი—5—6 საათ.

ა. ა. ბელოგოლოვი—შინაგანის (სტომაქის ავადმყოფობანი) და მიკრო-ქიმიური გამოკვლევანი 5—6 საათ.

კვირაობით:

ბ. გ. მაღალაშვილი—10—12 ს. შინაგან ავადმყოფობათა.

სამკურნალოს აქვს საწოლი ოთახები.

ფასი რჩევა-დარიგებისა 50 კ., ოპერაციები—მორიგებით.

სიღნაღი

კბილის ექიმი ა. გ. სოლოლაშვილი მიიღებს ავადმყოფებს ყოველ დღე (კვირა-უქმეს გარდა) 8-დგან 1 საათამდე და 5-დგან 7 საათამდე. ადრესი აფთიაქში.
(4—უ.—1)

ფოთის საბუხჰალტერო

კურსები

გ. ციცინეიშვილისა.

თხოვნის შეტანა შეიძლება ყოველ დღე. პროგრამები გაეგზავნება მსურველს უფასოდ. სწავლა დაიწყება პირველ ენკენისთვიდგან.
(8—ნ.—1)

სამრევლო სკოლების შესახებ.

სამინისტრო სკოლები ჩვენში არსებობს აგერ ოც და ათი წელიწადი მეტია. ხოლო სამრევლო სკოლების სიცოცხლე ჩვენში დაიწყო თხუთმეტის წლის წინად. იმ დროს საქართველოს ექსარხოსად იყო მთავარ-ეპისკოპოსი პავლე. მან შეადგინა გეგმა ჩვენებურის სამრევლო სკოლებისა, დაეკითხა რა წინად ყოვლად სამღვდელო გაბრიელს, ეპისკოპოზს იმერეთისას და მაშინდელს მზრუნველს სასწავლო ოლქისას—ბ-ნს იანოვსკის. გეგმა ესე დამტკიცებული იქმნა უწმიდესის სინოდის მიერ 1885 წელში. ამ გეგმამ დაწესა სამის წლის კურსი და საგნების სწავლება ქართულს ენაზე. რუსული ენა დაიდო როგორც ცალკე საგანი და მისი ლექსიური სწავლება უნდა დაწყებულიყო პირველის წლის ნახევრიდგან, როცა უკვე ქართულს ანბანს გაათავებდნენ სკოლაში; ხოლო რუსული წერა-კითხვა დადებული იყო მეორე წლის დასაწყისიდგან. გეგმაში აღნიშნული იყო რაოდენობა

ფელეტონი

ბიბლიოგრაფია

Gottfried Merzbacher: Aus den Hochregionen des Kaukasus. Wanderungen, Erlebnisse, Beobachtungen. Leipzig 1901, 2 Bde. (გოტფრიდ მერცბახერი: კავკასიის მაღლობებიდგან. მოგზაურობა, თავს-გარდასავალი და დაკვირვებანი. ლეიპციგი 1901 წ. 2 ტომი). XXXVII + 9[illegible]7 გვ. და VI + 963 გვ.

წიგნი, რომლის სათაურიც ჩვენ აქ ამოვწერეთ, ამ რამდენისამე კვირის წინედ გამოვიდა ქ. ლეიპციგში. ვისი ავტორი, მერცბახერი, 1891 და 1892 წლებში ყოფილა კავკასიაში და მაშინდელი მოგზაურობა აქვს აღწერილი ამ ორს უშველებელს ტომში. იგი წამოსულა კავკასიის მაღალ მთების მოსავლელად და გამოსაკვლევად. 1891 წელს ზაფხულში მისულლია სვანეთის მთებში, ასულა იალბუზის წვერზე, მყინვარზედ და ზოგიერთ სხვა მთებზედაც. 1892 წელს ხევსურეთში ყოფილა და იქაური მთები მოუვლია. წიგნშიაც უუდიდესი ადგილი მთებისა და საზოგადოდ მიდამოების გეოლოგიურადა და ბოტანიკურად აღწერასა აქვს დათმობილი. შედარებით ძალიან პატარა ადგილი უჭირავს კავკასიის ხალხთა და მათ ზნე-ჩვეულების აღწერას. ეთნოგრაფიულ ცნობათაგან უმრავლესობა ქართველებს და განსაკუთრებით სვანებსა და ხევსურებს შეეხება.

წიგნის შინაარსი აგებულია არა მარტო ავტორის მიერ ნახულსა და გაგონილზედ, არამედ საგნის ლიტერატურის გაცნობაზედაც. და ამ მხრით სწორედ დიდი ქება უნდა შევსძლვნათ ბ-ნს მერცბახერს. მას მართლა გერმანულის სიბეჯითითა და მუყაითობით მრავალი წყარო გადაუკითხავს რუსულსა, გერმანულსა, ინგლისურსა და ფრანგულს ენებზედ დაწერილი და ცდილა თავისი წიგნი საფუძვლიანად შეედგინა. მრავალი ეთნოგრაფიული, ისტორიული და არხეოლოგიური ცნობები აქვს წყაროების ჩვენებით მოხსენებული. ჩვენ არც გეოლოგოსი ვართ და არც ბოტანიკოსი, მაგრამ მაინც გვინდა ვიფიქროთ, რომ ბ-ნის მერცბახერის წიგნში საბუნების-მეტყველო ცნობებსაც ასეთივე საფუძვლიანობის დაღი ასვია. სამწუხაროდ, ამასვე ვერ ვიტყვით იმ ზოგიერთა ცნობების შესახებ, რომლითაც ხალხს ახასიათებს და რომლებიც თვით მერცბახერს ეკუთვნის და მისის დაკვირვების ნაყოფს შეადგენს. აქ ავტორი ხშირად ზეზეურადა და უსაფუძვლოთა მსჯელობს. და ეს არც-თუ საკვირველია. არსებობს ერთი fable convenue—სიმართლეთ მიჩნეული ზღაპარი, ვითომ მოგზაურმა მის მიერ მოვლილს უცხო ქვეყანაში ყველაფერი უნდა დაინახოს, ყველაფერი შეამჩნიოს, გაიგოს და საფუძვლიანად დააფასოს. თუ რამდენად მოსახერხებელია ეს უცხო და გზად გამვლელ კაცისათვის, ამასკი აღარავინ კითხულობს. შედარებით უფრო ადვილია მოგზაურისათვის უცხო ქვეყნის ბუნების—მცენარეულობის, გეოლოგიურ შენობისა და სხვ. აღწერა, ვინემ უცხო ხალხის ზნე-ჩვეულებისა და ხასიათის შესწავლა და დაფასება. ადვილია ამის დანახვა, მაგალითად, რომ კავკასიაში ხეხილი დიდი იზრდება, სამკურნალო წყლები ხშირია, იალბუზი და მყინვარი თოვლით მოფენილია და სხვა ასეთი; მაგრამ ასე ადვილი არაა ხალხის ცხოვრების გამოკვლევა, მისი ზნე-ჩვეულების და ხასიათის შეგნება, მისი განვითარებისა და გონება-გახსნილობის დაფასება. საკმარისია, მაგალითად, სადმე ჩვენში ერთი შკერის ხე ნახოთ, რომ საზოგადოდ ჩვენებურს შკერის ხეზედ წარმოდგენა შეადგინოთ, რადგანაც ყველა შკერის ხე მეორესა ჰგავს და მათ შორის ძირითადი განსხვავება არა იქნება-რა. სულ სხვაა ადამიანი და მისი ცხოვრება. აქ თითოეული მოვლენა ისე ტიპიური არაა, როგორც ბუნებაში. ერთი მახინჯი თუ ნახე, ეს კიდევ იმას არ ჰნიშნავს, რასაკვირველია, რომ სხვებიც მახინჯები არიან. ერთის ჭუჭყიანობა მეორის უსუფთაობის მაჩვენებელი არაა. ხალხისა და მისის ცხოვრების შესახებ საფუძვლიან წარმოდგენის შესადგენათ საჭიროა ხანგრძლივი და გულ-დასმით დაკვირვება. და ასეთის დაკვირვებისათვის, რა თქმა უნდა, გზად გამვლელს უცხოელს დრო არა აქვს და ამიტომ მსჯავრის შედგენაშიაც შეცდომები მოუვა. ამ გარემოებით ეხსნით ჩვენ იმ შემცდარს აზრებს, რომლებიც აქა-იქ მერცბახერის წიგნში მოიპოვება.

პირველი ტომის მერვე თავი ავტორს კავკასიის ხალხების ეთნოგრაფიულად აღწერისათვისა აქვს დათმობილი. რა ხან მერცბახერი მთების მოსავლელად წამოსულა და თავისს წიგნსაც უმთავრესად მათს აღწერას ანდომებს, ამიტომ იგი უფრო იმ ხალხებს იხსენიებს, რომლებიც მთებში ან მთების ახლოს სცხოვრობენ. ჩვენ აქ მხოლოდ იმას აღვნიშნავთ, რასაც ავტორი ქართველების შესახებ ამბობს.

„ეს ძველის-ძველი ხალხი,—ამ-

დლიურის გაკვეთილებისა და მათი განაწილება საგანთა შორის. პირველი გაკვეთილი დანიშნული ჰქონდა და აქვს სალმრთო სჯულსა, მეორე და მესამე ქართულს ენას, მეოთხე რუსულს ენას და მეხუთე არითმეტიკა' და გალობას. ამ სახით ქართული ენა მთავარ-საგნად იყო აღიარებული. ეს გეგმა სავალდებულო და საერთო იყო როგორც ქალაქის, ისე სოფლების სკოლებისათვის. ყველა ქართლ კახეთის სასოფლო სკოლები ქართულს სკოლებად ითვლებოდნენ, რადგანაც, თუ მათში მცხოვრებნი სომეხნი და ნათსარნი სწავლობდნენ, ესენიც შინ და გარეთ ლაპარაკობდნენ და ლოცულობდნენ ქართულს ენაზე. ვერ ვიტყვით, რომ ეს რიგიანი გეგმა ყველა სკოლებში სრულდებოდა ჯეროვანი სინიდისიერებით. ზოგს სკოლებში ესრედ წოდებული უგუნური ერთგულება ამახინჯებდა მას და ამცირებდა იმ სარგებლობას, რომლის მოტანა მას შეეძლო. ყოველ შემთხვევაში სკოლების უმრავლესობა ხელმძღვანელობდა მხოლოდ ამ გეგმით, ეს გეგმა თხუთმეტის წლის განმავლობაში უცვლელად დარჩა, მხოლოდ ერთი მუხლი იქმნა შეცვლილი ამ ათის წლის წინად: ლექსიური გაკვეთილები რუსულის ენისა დაიდო პირველის წლის დასაწყისიდგან, თანახმად ადგილობრივის სასულიერო მთავრობის შუამდგომლობისა, რომელიც შეწყნარებულ იქმნა სინოდისაგან. სხვა მხრივ გეგმა ხელუხლებელი იყო დღემდის.

შარშან მასულიერო უმაღლესმა მთავრობამ საჭიროდ დაინახა სამრევლო სკოლების კურსი არა რუსთათვის უფრო ხანგრძლივი შეექმნა და მოუმატა მეოთხე წელიწადი. თანაც მოსწერა ადგილობრივს მთავრობას, რათა საგნების განაწილება ოთხს წელიწადზე მოეხდინათ, ნაცვლად წინანდელის სამის წლისა. ქართლ-კახეთის საეპარქიო საბჭომ საგნების გასანაწილებლად ამოირჩია კამისია სამი თავისი წევრისაგან, რომელთაგან ერთი იყო რუსი (მამა გოროდცევი) და ორი ქართველი (ტატიშვილი და ფირაძე). ამ კამისიამ საჭიროდ დაინახა დარჩენილიყო უწინდებურად ერთი ტიპი ქართულის სკოლისა როგორც ქალაქებისათვის, ისე სოფლებისათვის, სწავლება საგნების ქართულს ენაზე სამს წელიწადს, ხოლო მეოთხე წელიწადს რუსულს ენაზე. რუსულის ენის სწავლებაც მან შესაძლოდ დაინახა პირველივე წლის დასაწყისიდგან. როგორც სჩანს რუსულის და ქართულის გაზეთების ცნობებიდგან, ხსენებულს საბჭოს არ შეუწყნარებია კამისიის აზრი და შეუმუშავებია სხვა პროექტი ახალის გეგმისა, რომელიც უნდა გაიგზავნოს სინოდში დასამტკიცებლად.

ეს ახალი პროექტი ერთის ტიპის სკოლის მაგივრად აწესებს საქართველოსათვის ორის ტიპის სკოლებსა. ქალაქებში ყველა ქართულს სკოლებში სწავლება პირველივე წლიდგან უნდა მიდიოდეს რუსულს ენაზე და სახელმძღვანელოებად რუსულის ენისა მეორე წლიდგან მაინც უნდა იხმარებოდნენ ის წიგნები, რომელნიც რუსეთში იხმარებიან და შედგენილნი არიან რუს ბავშვებისათვის; რუსულსავე ენაზე უნდა მიდიოდეს სწავლება საგნებისა იმ სასოფლო სკოლებში, სადაც ქართველებში ურევიან ოსები და სომხები, თუნდა ეს უკანასკნელები კარგად ლაპარაკობდნენ ქართულადა; ქართული ენა ამ სკოლებში ისწავლება, როგორც ცალკე საგანი, და ისიც მხოლოდ მაშინ, თუ მასწავლებელმა იცის ეს ენაო. მხოლოდ იმ ქართულს სკოლებში, სადაც არც ნათსარი და არც სომეხი არ ურევია, სწავლება საგნებისა სწარმოებს ქართულს ენაზე რუსულად თარგმანითა; მეოთხე წელიწადს-კი ყველაფერი უნდა ისწავლებოდეს მარტო რუსულს ენაზე. ამავე მიმართულებისანი არიან სხვა მუხლებიც ამ ახალის პროექტისა, რომელიც უმთავრესად არის ნაყოფი დეკანოზის ვოსტორგოვისა, რომელმაც ამ რამდენისამე თვის წინად დაიჭირა ადგილი ქართლ-კახეთის საეპარქიო მეთვალყურისა, ნაცვლად ბ-ნი ნ. ტატიშვილისა.

ვ—ლი

ახალი ამბავი

⁂ კავკასიის სამოსწავლო ოლქის მზრუნველმა მოსთხოვა ცნობები რუსეთის უნივერსიტეტთა რექტორებსა და სპეციალურ უმაღლეს სასწავლებელთა დირექტორებს ამ სასწავლებლებში არსებულ თავისუფალ სტიპენდიების შესახებ.

⁂ გაზეთებში უკვე აღნიშნული იყო, რომ ტფილისის მდიდარმა ვაჭარმა, აწ გარდაცვალებულმა მირზოევმა დიდ-ძალი ფული დასტოვა ანდერძად, რომ მის სახელზედ რუსეთის უმაღლესს სასწავლებლებში სტიპენდიები იქმნეს დაარსებული. ერთი ნაწილი ასეთი მიზნისთვის უანდერძა ქალაქის გამგეობას; გამგეობამ, ამ დღეებში განიხილა-რა ამ საქმის შესახებ მოხსენება, დაადგინა წარუდგინოს იგი ქალაქის საბჭოს განსახილველად მოხსენებით, რომ მირზოევის სახელზედ სტიპენდიების დასანიშნავად განსაზღვრული წესი იქმნეს შემუშავებული.

⁂ როგორც გვატყობინებენ, ამიერ-კავკასიის რკინის გზის ბათუმის შტოზედ სადგურ ჩაქვასა და ქობულეთს შუა მე-84 ვერსზედ სამშაბათს, 10 ივლისს, ხალხის ჩამოსახმელადა და მისაღებად მატარებლების გასაჩერებლად ბაქანი თურმე გაიხსნება. ბაქანზედ გასაგზავნად ნივთები თუ სხვა რამ საქონელი არ მიიღება.

⁂ ქალაქის გამგეობის სადგომში დღეს, სალამოს 8 საათზედ, ცხენის რკინის გზის თვალ-ყურის მდევნებელ საბჭოს კომისიის სხდომაზედ მიწვეულნი არიან აგრეთვე ბელგიის უსახელო საზოგადოების წარმომადგენელნი რიდზინსკი და ბლანში.

⁂ ქალაქის გამგეობამ გუშინწინ თავისს უკანასკნელს სხდომაზედ გარდასწყვიტა: რადგანაც გამგეობის 1900 წლის მოქმედების ანგარიშის შედგენა ვერ მოესწრო ისე სრულად, როგორც ეს განზრახული იყო, ანგარიში შედგენილ იქმნეს ისე, როგორც 1899 წლის მოქმედების ანგარიში იყო შედგენილი.

⁂ პარიჟის მსოფლიო გამოფენაზედ ქართველ მემამულეთა წარმომადგენლად ყოფილმა ბ-ნმა რაფიელ პეტრეს ძე ისარლიშვილმა ამ დღეებში მიიღო საფრანგეთის მიწად-მოქმედების მინისტრის ბ-ნ დუპუის წარდგენილებით საფრანგეთის რესპუბლიკის მთავრობისაგან „Officier du mérite agricoll“-ის ორდენი.

⁂ ტფილისის ქალაქის ხმოსნების არჩევნების საქმე პეტერბურგში მინისტრთა კომიტეტს გადაეცა განსახილველად.

⁂ 4 ივლისს ტფილისის ქალაქის მოურავს ხელ-ახლა აღუძრავს გამგეობაში ლაპარაკი ქალაქის საუკეთესო საყასბოს გამართვის შესახებ. ეს საქმე საბჭომ ჯერ ისევ 1896 წელს განიხილა და დაამტკიცა ბ-ნ შიმკევიჩის მიერ წარდგენილი პროექტი და ხარჯთ-აღრიცხვა და დაადგინა, შუამდგომლობა იქმნას აღძრული 400,000 მან. სესხის აღების შესახებ საყასბოს ასაშენებლად. ამ სესხის აღების ნება-რთვა მიიღო ქალაქმა შარშან, მაგრამ აქამდის არ გაუნაღდებია ობლიგაციები. ხოლო ამ საქმის შესრულება გადადებულ იქმნა ქალაქის ინჟინერის დანიშვნამდე. ეხლა-კი ამ თანამდებობაზედ მოწვეულია ბ-ნი ენფიანჯიანცი. ამის გამო ქალაქის მოურავის აზრით, საჭიროა ეხლავე გადაეცეს ხარჯთ-აღრიცხვა ქალაქის ინჟინერს, რომელმაც ქალაქია ზერთლებთან ერთად უნდა სისრულეში მოიყვანოს გამგეობის დადგენილება ამ საქმის შესახებ და მოხსენება წარუდგინოს გამგეობას 20 აგვისტომდის. ქალაქის გამგეობამ შეიწყნარა ეს წინადადება.

⁂ როგორც „კავკაზ“-ს ქუთაისიდგან დეპეშით ატყობინებენ, 3 ივლისს მე-73 ვერსზედ საშინელ ნიაღვარს წაუღია ჯორჯა-ღელეს ხიდი და მე-115 ვერსზედ 20 საჟ. ლიანდაგი გაუფუჭებია.

⁂ 4 ივნისს ახალქალაქის მაზრაში მიწის ძვრისაგან დაზარალებულთა დამხმარებელ კომიტეტის სხდომა მოხდა. კრებამ დაადგინა გადასდოს დაზარალებულთა შესაწევრად თითო კომლზედ 25-დგან 100 მან.

⁂ ს. დიდი ჯიხაიშის ქსენონის მკურნალად დანიშნული იქმნება ბ-ნი ე. ვაშაკიძე, რომლის თაოსნობითაც დაარსდა ეს ქსენონი.

⁂ როგორც „ახ. მიმ.“-ს სწერენ, ს. კულაშში ნორმალურ სასწავლებელში ებრაელთა განყოფილება იქმნა დაარსებული ზედამხედველის ბ-ნ მკურნალის თაოსნობით. განყოფილებაში უკვე მიუღიათ 90 მოსწავლე ორივე სქესისა.

⁂ სამშაბათს, 3 ივლისს, „ფანტაზიის“ ბაღში გამოსათხოვებელი სადილი გაუმართეს ტფილისის პირველ მომრიგებელ-სამოსამართლოს განყოფილების მოსამართლის თანაშემწეს ბ-ნს მ. დ. ქართველიშვილს, რომელიც ქ. გუმბრის (ალექსანდროპოლის) მომრიგებელ-მოსამართლედ არის დანიშნული. სადილს დაესწრნენ ბ-ნ ქართველიშვილის თანამოსამსახურენი, ტფილისის ზოგიერთნი ვექილნი და სხვანი. სადილმა შუადამემდე გასტანა და მეტად მხიარულად ჩაიარა.

⁂ კავკასიის სამოსწავლო ოლქის მზრუნველი ზავადსკი ქობულეთიდგან ტფილისში ჩამოვიდა.

⁂ ამ წლის 1 სექტემბრიდგან ტფილისის საიუნკრო სასწავლებელში დაარსებული იქმნება 4 განყოფილება უმცროს კლასისა; თითო განყოფილებაში იქმნება 35 მოსწავლე. განყოფილებაში შემსვლელთ საკონკურსო ეგზამენს დააჭერინებენ.

⁂ შინაგან საქმეთა სამინისტროს შეუწყნარებია ბათუმის ქალაქის საბჭოს დადგენილება იმის შესახებ, რომ ქალაქ ბათუმის სასარგებლოდ გაწერილ იქმნას ძაღლებზედ გადასახადი თითოზედ 2 მანეთი წელიწადში.

⁂ დღეს, 6 ივნისს, ტფილისის ოლქის სასამართლოს სისხლის სამართლის განყოფილებას დორიფეშვი გლოვანის საქმეს განიხილავს, რომელსაც ქურდობის ჩადენა ჰბრალდება; საქმეს ალექსანდრე ღვთისავარიშვილისას, რომელსაც სასჯელთა დებულების [illegible] მუხლში აღნიშნულ დანაშაულობის ჩადენა ჰბრალდება. 13 ივლისს სასამართლოს განსახილველად დანიშნული აქვს საქმე ყარამან ორჯონიკიძისა, რომელსაც კაცის მოკვლის განზრახვა ედება ბრალად და ივანე სირაძისა, რომელსაც სიყალბის ჩადენა ჰბრალდება.

⁂ პოლიციის მე-4 ნაწილში,, სალამოს 7 საათზედ, 3 ივლისს არმიანცევის სახლის მობინადრეს ტფილისის მაზრის სოფ. ბოზალოს მცხოვრებს გლეხს გიორგი მიხეილის ძე შოშიაშვილს სიმთვრალის დროს ხელიდგან რევოლვერი გავარდნია და ტყვია

ბობს იგი ქართველებზე,—თავისს თავს ქართველს უძახის და თავისს სამშობლოს—საქართველოს. ეს სახელი ვითომ ქართლოსისაგან უნდა მომდინარეობდეს... ქართველების ნათესაობა ევროპაში ან აზიაში მცხოვრებ რომელსამე ხალხთან ჯერ-ჯერობით გამოკვლეულ-დამტკიცებული არაა; მე აქ სახეში არ ვიღებ იმ ჰიპოტეზას, ვითომ ისპანიის ჩრდილოეთ-დასავლეთის ნაწილში მცხოვრები ბასკები ქართველების ნათესავები იყვნენ ენითა და შთამომავლობითაც. დე მორგანის სიტყვით, ქართველები პირველად სასპირთა (სბერი, ისპირი) სახელით შეერთდნენ ერთ ერათ. იგივე ავტორი ამტკიცებს, რომ ქართველები ძველს აკკადერთა ნათესავ ტურანის ტომს შეადგენენო; ძველს დროში, რომლისაც ისტორიულად აღნიშვნა შეუძლებელია, ევფრატის ქვევითა მიდამოებიდგან მცირე აზიაში გადავიდნენ და იქიდგან შემდეგ კავკასიაში გადმოსახლდნენო. ამ ნაირად, მისის აზრით, ქართველები წარმოადგენენ ნარჩომს წინედ მთელს წინა-აზიაში დასახლებულ თეთრ „ალროფილებისას,“ რომლებმაც 5000 წლის ბრძოლის შემდეგ მაინც თავიანთი დამოუკიდებლობა და გვარ-ტომობა დაიცვეს. ყოველს შემთხვევაში, ქართველთა რასსა 33 საუკუნის წინედ მცირე აზიიდგან კავკასიისაკენ წამოსულა და ამის ჩვენება ისტორიულადაც შეიძლება.

„ძველის საბერძნეთისა და რომის მწერლები—ჰეროდოტი, სტრაბონი, პლინიუსი, პტოლომეიუსი, პომპონიუს მელა, პროკოპი და სხვანი ქართველთა სხვა-და-სხვა ტომებს სხვა-და-სხვა სახელით იხსენიებენ. იხსენიებენ კოლხელებს, ალბანელებს, ტიბარენელებს, მოსხებს (მესხებს) და სხვათ, შემდეგ საერთოდ იბერებს (ივერიელებს) და მათს სამშობლო-ქვეყანას იბერიათ (ივერიად).—სახელწოდებით, რომელიც იქნება სიტყვა „ისპირისაგან“ ან „ტიბარენელისაგან“ წარმომდგარიყოს და დაბადების „ტუბალს“ მოგვაგონებდეს. თავისებურს ახსნას იძლევა იბერიის ანუ ივერიის წარმოდგომის შესახებ ქართული ხრონიკა ვახუშტისა. იქ ნათქვამია: რამეთუ ოდეს მეფემან ადერკიმ მოკლა არშაკ მეფე ქართლისა გოლიათობითა თვისითა, მაშინ აღუტევა ხმა სპათა მიმართ თვისთა: „იი, ვერიე“, და განხდა ხმა ესე და იტყოდიან ყოველნი სიმხნისა მისისათვის; ამის გამო იწოდა ივერია“.

„ცხადია, ყველა ეს ახსნანი, რაც უნდა საინტერესო იყვნენ, მართლათ ვერ ჩაითვლებიან, თუნდაც მხოლოდ იმიტომ, რომ სახელწოდება „ივერია“ საბერძნეთის მწერლებს უკვე მეფე ადერკამდისა აქეთ მოხსენებული, სომხების ისტორიკოსი მოსე ხორენელი კიდევ სულ სხვა გვარს ახსნას იძლევა. ასირელთა მეფემ ნაბუქოდონოსორმა ებრაელი ტყვეები კავკასიაში, ახლანდელს საქართველოში, დაასახლაო. ებრაელებს ასსირიულად „ვერიაცი“ ერქვათ, სომხურად—„ვერ“ და აქედან მათს ქვეყანას ივერიაცი—ივერია დაერქვაო. ეს ახსნა მთლად საფუძველს მოკლებული არ უნდა იყოს, რადგანაც ქართულადაც ებრაელს „ურიას“ ეძახიან..

„სახელწოდებათ „გეორგიასა“ და „გეორგიელებს“ მხოლოდ ევროპაში ხმარობენ საქართველოსა და ქართველების აღსანიშნავად. ეს სახელწოდებანი, ზოგიერთა ავტორების აზრით, თათრულ სიტყვიდგან „გიურჯი“ (არაბულად „გურჯ“) უნდა იყვნენ წარმომდგარნი, ხოლო ეს უკანასკნელი სახელი—სპარსულ „გურჯისტანიდგან“, რაც გურის (კურის ანუ მტკვრის) ქვეყანას ჰნიშნავს. ვახუშტის ხრონიკით, ხსენებული სახელი იქიდგან წარმოსდგა, რომ ხაზარებს, რომლებიც ძველად, განსაკუთრებით მე-7 თუ მე-6 საუკუნეში ქრ. წინედ, კავკასიაში შემოცვივდნენ და დროებით კიდეც გაბატონდნენ, „გურჯები“ ერქვათო. იმავე ავტორის მიერ გარდმოცემულ მეორე ვერსიით საქართველოს სახელად „გეორგია“ მის მცხოვრებთა მოქმედებისა და ბეჯითობის გამო დაჰრქმევია: სიტყვა „გიორგი“ ქართულად მუშასა და მიწის შემმუშავებელს ჰნიშნავსო, მე მგონია, ყველაზე უფრო მართალი ის ახსნა უნდა იყოს, რომ ამ ქვეყანას სახელი „გეორგია“ იქ ქრისტიანობის გავრცელების (მაშასადამე, მე-4 საუკუნის) შემდეგ დაჰრქმევია ქრისტიან მოგზაურების, მოციქულებისა და სხვებისგან იმ განსაკუთრებულ პატივისცემის გამო, რომელსაც ქართველები წმ. გიორგის მიმართ იჩენდნენ და ეკკლესიების უმეტესს ნაწილს მის სახელზედ აგებდნენ. ეს გარემოება-კი თავისს მხრივ იმითი უნდა აიხსნას, რომ საქართველოში ქრისტიანობის გამავრცელებელი წმ. ნინო ქალი-შვილი იყო წმ. გიორგის ნათესავის კაპადოკიელ ზაბილონისა... შეიძლება ისიც, რომ საქართველოს სახელათ გეორგია უფრო გვიან უცხო მოგზაურებმა უწოდეს იმის გამო, რომ იქ დიდებულთა უმრავლესობას გიორგი ერქვაო...“

სამართლიანად სჩივის მერცბახერ

ეროვნული ბიბლიოთეკა

მხარში მოხვედრია. დაჭრილი მაშინვე მიხეილის სამკურნალოში გაუგზავნიათ. ექიმების შემოწმებით, ჭრილობა მსუბუქი გამომდგარა.

⁂ პოლიციის მე-7 ნაწილში, სამშაბათს, 3 ივლისს, სიღნაღის მაზრის მცხოვრები ალექსანდრე გლახას ძე დათიკაშვილი გამოცხადებულა და უთქვამს, რომ სპარსეთის ქვეშევრდომმა ალი-მამედ-ოღლი იმ დანიევის პირუტყვთა სადგომ ბაკიდგან რევოლვერი მომპარა, რომელიც 18 მან ღირდაო. პოლიციამ მამედ-ოღლი დააპატიმრა და პასუხის გებაში მისცა.

⁂ პოლიციამ აღმოაჩინა და დააპატიმრა ქურდები: ალ. იუზბაშევი, ერმ. ასათიანი და ა. ყარიბოვი, რომელთაც 30 ივნისს გასტეხეს ჰამაზოვის სამანუფაქტურო მაღაზია და 2000 მანეთის სხვა-და-სხვა საქონელი წაიღეს.

⁂ ქალაქის სასწავლებელთა სამეურნეო აწილის გამგედ დანიშნულ იქმნა სოლოლაკის სკოლის მასწავლებელი ბ-ნი ფირუმოვი.

⁂ კოჯრის გზაზედ ტფილისიდგან მეოთხე ვერსზედ უნახავთ 2 ივლისს სასიკვდილოთ დაჭრილი ვიღაც ვანო, რომლის გვარი ვერ გაუგიათ; დაჭრილი მიხეილის სამკურნალოში გაუგზავნიათ, მაგრამ საბრალო გზაზედ გარდაცვლილა. არ იციან არც მიზეზი მკვლელობისა და არც ის, თუ ვის მოუკლავს.

კავკასიის მომავალი გამოფენა.

თიანეთის მაზრის უფროსმა მოსწერა გამოფენის გამგე-კომიტეტს, აზრად მაქვს მოვიწვიო მომავალ გამოფენაზედ მთის ქართველ ხალხის ტიპიური წარმომადგენელი: თუშნი, ფშავნი და ხევსურნი, და შეძლება თუ არა მათ სადგომი დაეთმოთ; როდის უნდა მოვიდნენ ისინი და დაახლოვებით რამდენს ხანს დარჩებიან ტფილისშიო.

ტფილისის ხელოსანთა თხოვნისა გამო გამოფენის გამგე-კომიტეტს შესაძლოდ უცვნია დაუკლოს ხელოსანთ ექსპონატების დასაწყობად ოთხ-კუთხი საჟ. 5-დგან 3 მანეთამდის, ზოგს-კი სულ უფასოდ.

გამოფენის კომისარს გადაუდვია 400 მან. ტფილისის საბაღოსნო სკოლის მიერ ხილეულობის ახმობის საქმის მოსაწყობად და საჩვენებლად გამოფენაზედ.

გამოფენაზედ მონაწილეობის მიღების სურვილი განაცხადეს კიდევ: ამიერ კავკასიის რკინის გზის გამგეობამ თავისის სხვა-და-სხვა განყოფილებითურთ, კასპიის მანუფაქტურო საზოგადოებამ, პრინცესა სალომე დავითის ასულმა მიურატმა.

15 ივლისიდგან კავკასიის სამეურნეო-სამრეწველო გამოფენის კომისრის კანცელარია გამოფენის პავილიონებს ახლო გადავა სამეურნეო-საზოგადოების საბაღოსნო სკოლის შენობაში, სადაც უნდა მიჰმართონ ხოლმე მთხოვნელებმა კომისარს.

დღეს, 6 ივლისს, საღამოს 8 საათზედ, სამეურნეო საზოგადოების სადგომში სხდომა ექნება კომისიას, რომელსაც გამოფენის სატყეო განყოფილების მოწყობა მიენდო.

გამოფენის გამგე-კომიტეტმა, მიიღო რა ბ-ნის გრ. ეგ. ფრიდონოვის განცხადება იმის შესახებ, რომ მის მიერ შეწირული ფულით სხვა-და-სხვა საჩუქრები იქმნეს შეძენილი გლეხ ექსპონენტების დასაჯილდოვებლად გამოფენაზედ საუკეთესო ნაწარმოებთა წარმოდგენისათვის, დაადგინა ამ შეწირულებისათვის ფრიდონოვს მადლობა გამოეცხადოს.

გუშინ წინ, სხვათა შორის, გამოფენის კომისარს შემდეგი განცხადებანი მოუვიდა გამოფენაში მონაწილეობის მიღების შესახებ: ხელთუბნის სკოლის გამგის ა. ი. წერეთლისაგან, თავ. დიმიტრი ერისტ. ჩოლოყაშვილისაგან, წინამძღვრიანთ-კარის სამეურნეო სკოლის მზრუნველის ბ-ნის ი. წინამძღვრიშვილისაგან, პრინცესა სალომე დავითის ასულის მიურატისაგან და სხ.

ნარკვევი

(ჟურნალ-გაზეთებიდგან)

დღევანდელ „რუსეთში“ მკითხველი შეხვდება საყურადღებო ამბავს შესანიშნავ მწერლის ლ. ნ. ტოლსტოის გამორიცხვისას მოსკოვის სიფხიზლის საზოგადოების საპატიო წევრობიდგან. ამ ამბავმა მთელი რუსული ჟურნალ-გაზეთობა აალაპარაკა. აი, მაგალითად, რასა სწერს „Новости“:

„ეს ვაჟბატონები (ხელოსნები, მეწვრილმანეები და სხვანი, რომელთაც მოითხოვეს ტოლსტოის გამორიცხვა) გრ. ლ. ნ. ტოლსტოის დასჯილად და განდევნილად სთვლიან. ავიწყდებათ მათ, რომ რუსთა ბევრი სხვა მწერალიც იყო დევნილი, მაგრამ შემდეგში ამ მწერლებს რუსეთის სიამაყედ სთვლიდნენ. პუშკინიც დევნილი იყო, მაგრამ ძეგლი აუგეს, ტურგენიევიც დევნილი იყო, მაგრამ დღეს იმის სახსოვრად სახალხო წიგნთ-საცავებსა და სასწავლებლებს აარსებენ. დოსტოევსკი კატორღაშიაც-კი იყო, მაგრამ დღეს ეს კაცი სამშობლოს უშესანიშნავეს შვილად ითვლება“.

„იქმნება სდევნიდნენ წინად მწერლებს იმიტომ, რომ მაშინ სხვა დრო იყო. მაგრამ ეხლა რაღაა? ნუ-თუ ბოლო არ მოეღება ამ სამარცხვინო საქმეს? დღეს ერთ მწერალსა სდევნიან იმიტომ, რომ იგი სხვანაირად ჰფიქრობს, ვიდრე მედუქნეები და ხელოსანნი, ხვალ მეორეს დაუწყებენ დევნას, ზეგ მესამეს, მეოთხეს. უნდა მოეღოს თუ არა ბოლო ამ კომედიას?

შემდეგ გაზეთი განაგრძობს:

„განა შეიძლება ბ-ნ ვარსუნიავსა და იმის თანამოაზრეებზედ გაჯავრება? რასაკვირველია არა. ამ საცოდავთ არც-კი ესმით, რომ ლ. ტოლსტოის შეურაცხყოფით ისინი თავიანთ სამშობლოს შეურაცხჰყოფენ, იმიტომ რომ ლ. ტოლსტოი უპირველესი სიამაყეა რუსეთისა, იმისი სახელი, დიდება. სამწუხარო ის არის, რომ ტოლსტოის, ამ 80 წლის მოხუცის, დამცველად არავინ გამოვიდა“.

რუსეთი

24 ივნისს, მოსკოვის სიფხიზლის საზოგადოების წევრთა წლიურ კრებაზედ განუხილავთ, სხვათა შორის, თერძის ვორსუნიავის მიერ წარდგენილი განცხადება გრაფის ლ. ნ. ტოლსტოის საპატიო წევრობიდგან გამორიცხვის შესახებ. ბ-ნი ვორსუნიავი და ზოგიერთი მისი თანამოაზრენი ასაბუთებდნენ თავისს ახირებულს განცხადებას იმით, რომ წესდების მე-4 მუხლის ძალით სიფხიზლის საზოგადოების წევრად შეუძლიან იყოს მხოლოდ მართლ-მადიდებელი ქრისტიანე, ხოლო ლ. ნ. ტოლსტოი, უწმინდესის სინოდის დადგენილებით, მართლ-მადიდებელ სარწმუნოებიდგან გამორიცხულიაო. „ჩვენ ტოლსტოის არ ვიცნობთ და არც გვინდა ვიცოდეთ, ნეტავ, რისთვის მოგვახვიეს თავზედ იგი ინტელიგენტებმაო“,—ენერგიულად დასძინა თურმე მწერლის მეორე მოწინააღმდეგემ, ვაჭარმა ზამიატინმა. ამაოდ სცდილობდა კრების თავმჯდომარე დაემტკიცებინა მოწინააღმდეგეთათვის, რომ რუსეთის სიფხიზლის საზოგადოებათა ხსენებაც არ იყო მაშინ, როცა გრაფი ლ. ნ. ტოლსტოი ებრძოდა ლოთობასაო, მაგრამ დარბაზში ისეთი ყვირილი და ვაი-ვაგლახი ასტყდა, რომ ყურთა სმენა აღარ იყო. მღვდელმა დებელევმა განაცხადა, რომ, თუ ტოლსტოი დარჩება საზოგადოების წევრად, მე გავანებებ თავს საზოგადოებასა და ასევე მოიქცევიან სხვა მღვდლებიცაო. ხანგრძლივის კამათის შემდეგ კრებამ დაადგინა: ვინაიდგან კანონი ნებას არ გვაძლევს ტოლსტოის სიფხიზლის საზოგადოებიდგან გამორიცხვისას, ამისათვის წარუდგინოს ეს საქმე მისის იმპერატორებითის უმაღლესობას მოსკოვის გენერალ-გუბერნატორს განსახილველად უქვეშევრდომილესის თხოვნითურთ, რომ გამორიცხულ იქმნას გრაფი ლ. ნ. ტოლსტოი მოსკოვის სიფხიზლის საზოგადოების საპატიო წევრობისაგანაო.

უცხოეთი

ავსტრ-უნგრეთი. როგორც ავსტრიის სავაჭრო სამინისტროს სასტატისტიკო დეპარტამენტის მიერ გამოქვეყნებულ ცნობებიდგანა სჩანს, წარსულს 1900 წელს ავსტრ-უნგრეთს აი, რა ვაჭრობა ჰქონია გარეშე სახელმწიფოებთან:

1900 წელს ავსტრ-უნგრეთიდგან გაუტანიათ სულ 1942 მილ. კრონის საქონელი, ხოლო წინა წელს 1899—1862 მილიონისა და შემოუტანიათ 1696 მილიონ კრონის საქონელი, ხოლო 1899 წ.—1609 მილიონისა. ამ რიგად გატანილ საქონლის რაოდენობა შემოტანილისას 246 მილიონითა სჭარბობს, ხოლო 1899 წელს 253 მილიონითა. ვაჭრობის სხვა-და-სხვა დარგიდგან ავსტრ-უნგრეთის გარეშე ვაჭრობა 1900 წ. ასე გამოიხატებოდა: მიწათ-მოქმედებისა და სასოფლო-მეურნეობის ნაწარმოებნი, ხორცეული და თევზეული გაუტანიათ 691 მილ. კრონისა, ხოლო შემოუტანიათ 801 მილ. კრონისა; სამთო ნაწარმოებნი გაუტანიათ 147 მილიონისა, ხოლო შემოუტანიათ 230 მილიონისა, სხვა-და-სხვა სამრეწველო ნაწარმოებნი გაუტანიათ 1104 მილიონისა, ხოლო შემოუტანიათ 665 მილიონისა. როგორც ამ ციფრებიდგანა სჩანს, სამიწათ-მოქმედო, სამთო და სასოფლო-სამეურნეო ნაწარმოებიდგან შემოტანილი საქონელი გატანილს 193 მილიონითა სჭარბობს, ხოლო სამრეწველო ნაწარმოებიდგან გატანილი შემოტანილს 439 მილიონითა.

ამ რიგად აღნიშნულიდგან ნათლადა სჩანს, რომ ავსტრ-უნგრეთის სავაჭრო ბალანსი პასსივით იქმნებოდა დამძიმებული, თუ რომ სხვილი სამრეწველო წარმოება არა ჰქონოდა და ეს ნაწარმოებნი არ გაჰქონდეთ გარეთა და, მაშასადამე, მეურნეობა და მიწათ-მოქმედების ნაწარმოებნი ავსტრ-უნგრეთისა მხოლოდ საზარალონი არიან.

უმთავრესად 1900 წელს გაუტანიათ: შაქარი 187 მილიონისა, პური, ბრინჯი და ფქვილი 139 მილიონისა, საკლავი და სამუშაო საქონელი 113 მილიონისა, სხვა-და-სხვა ნაწარმოებნი ცხოველთა მონაგრობიდგან 168 მილიონისა, სასმელები 38 მილიონისა, მატყლი და მატყლის ნაწარმოებნი 68 მილიონისა, ხე-ტყე 254 მილიონისა, ნახშირი და კოკსი 95 მილიონისა, ტყავები და ტყავის ნაწარმოებნი 59 მილიონისა, ხისა და ძვლის საქონელი 49 მილიონისა და შუშა და შუშის საქონელი 53 მილიონისა.

ხოლო შემოუტანიათ ამავე წელს: სასახლშენო საქონელი 55 მილიონისა, თამბაქო 56 მილიონისა, პური, ბრინჯი, ფქვილი და სხ. 50 მილიონისა, სხვა-და-სხვა ნაწარმოებნი ცხოველთა მონაგრობიდგან 97 მილიონისა, სასმელები 33 მილიონისა (უმთავრესად იტალიური ღვინოები შეუტანიათ), ნახშირი და კოკსი 112 მილიონისა, კანაფი და ბამბა 142 მილიონისა, მატყლი 88 მილიონისა, აბრეშუმი და აბრეშუმის საქონელი 75 მილ., ტყავი და ტყავის საქონელი 45 მილიონისა, სალიტერატურო და სამხატვრო ნაწარმოებნი 50 მილიონისა.

ავსტრ-უნგრეთის გარეშე ვაჭრობაში უმთავრესი ადგილი გერმანიას უჭირავს:

რომ ევროპაში ხშირად ქართველების სხვა-და-სხვა ტომებს (გურულებს, მეგრელებს იმერლებს, თუ[illegible]), სხვა-და-სხვა ხალხებათა სთვლიან და არ იციან, რომ ყველა ესენი ერთს ხალხს—ქართველს ხალხს შეადგენენ. სამწუხაროდ, თვითონ ჩვენი ავტორიც ვერ ასცილებია ასეთს შეცდომას და ცალკე იხსენიებს „გრუზიელებს„ („ქართველებს“) და ცალკე—გურულებს, ლაზებს (ჭანებს), იმერლებს და სხვებს, ასე რომ მკითხველი იფიქრებს, ვითომ „გრუზიელი“ ცალკე ეთნოგრაფიული სახელწოდება იყოს და გურულებს, იმერლებს და სხვებს არ შეიცავდეს. იქ, სადაც იგი „გრუზიელებს“ ამბობს, „ქართლ-კახელები“ უნდა ეთქვა და შეცდომაც თავიდან აშორებული ექნებოდა. ეს შეცდომა მით უფრო გაუგებარია, რომ მერცბახერმა ქართლ-კახელების სახელწოდება კარგად იცის და სხვა ადგილას რამდენჯერმე იხსენიებს მათ.

„დიდი ქართველ ხალხთა ოჯახი—ამბობს იგი—ენით, ფიზიოლოგიურ და სხვა განსაკუთრებულ ნიშნებით ხუთ მოდიდო ჯგუფად განიყოფება. ესენი არიან: ლაზები (ჭანები), მეგრელები, იმერლები, გურულები და „ნამდვილი გრუზიელები“ (eigentliche Grusiner). ყველა ესენი და მათი უფრო პატარა შტონიც: აჭარლები, სვანები, ფშაველები, ხევსურები და სხვ. ერთის დიდ ქართველ ხალხის შტოებს შეადგენენ, რომლებიც—ზოგნი ადრე, ზოგნიც შედარებით უფრო გვიან—პოლიტიკურად ერთმანეთს განშორდნენ და რომლებმაც დამოუკიდებელი სამთავროები ან ნაკლებ მკიდრო სახელმწიფოური ფორმები დააარსეს. სხვა-და-სხვა გვარის ჰავისა, ფიზიკურ და ეკონომიურ ხასიათის ზედგავლენათა ქვეშ, აგრეთვე სხვა-და-სხვა ნაირის პოლიტიკურ ბედისა და უცხო ხალხთა გავლენის გამო, ხალხის უმრავლესობამ ენისა და გარეგანის სახის მხრით სხვა-და-სხვა გვარი განვითარება მიიღო, ასე რომ წინანდელი მოძმეები დღეს ზოგიერთ რამეებში ერთმანეთისგან განსხვავდებიან“.

ამის შემდეგ ავტორი ასწერს და ახასიათებს ქართველ ერის ტომებს სათითაოდ. წიგნში ცალკე თავები აქვს სვანებისა და ხევსურების ზნე-ჩვეულებათა აღწერას დათმობილი.

ქართველებს საერთოდ ასე ახასიათებს ავტორი: „ქართველები არიან გულ-ღია, მხიარულნი და საზოგადოებაში გასვლა-გამოსვლის მოყვარულნი, სტუმართ-მოყვარენი, გულ-წრფელნი და გართობის მოტრფიალენი; უყვართ კარგად ჩაცმა-დახურვა, ღვინო და ცეკვა-სიმღერა. მათს თავისებურობას შეადგენს აგრეთვე რაინდული მიდრეკილება, რის გამოც ისინი დღესაც, როგორც ძველად მათის მეფეების დროს, მეომართა ხელობას ირჩევენ და მრავლად რუსეთის სამხედრო სამსახურში შედიან...

„სტრაბონი ამბობს ივერიელების შესახებ, რომ ისინი მაღალის ტანისა და ძალიან ლამაზნი არიანო, მხედრული მიდრეკილება აქვთ და ვაჭრობა ეჯავრებათო. აგრეთვე გარდმოგვცემს იგი, რომ ივერიელები მიწას უხეიროდ ამუშავებენ, მაგრამ მაინც ჩინებული მოსავალი ეძლევათო. ყველა ეს დღესაც მართლად უნდა ჩაითვალოს ქართველების შესახებ.

„ქართველების დახასიათება, როგორც ამას ვახუშტი იძლევა თავისს ხრონიკაში, რომელსაც თავისი თანამემამულეების კარგი და ცუდი თვისებები უნდა სცოდნოდა, საერთოდ ნამდვილი სურათია დღევანდელ ქართველებისაც. იქ ნათქვამია: „აღნაგებით არიან კაცნი და ქალნი მშვენიერნი, ჰაეროვანნი, ამაყნი, ლაღნი, სახელის მაძიებელნი, საჭურუხველთ და სტუმართ-მოყვარენი, უხვნი, არცა თვისსა და არცა სხვისასა ჰკრძალვენ, საუნჯეთა არა მმესველნი, მხიარულნი, ურთიერთის მიმყოლნი, სიკეთის დამსწავლელნი და მიმგებელნი, სირცხვილის მდევარნი, კეთილ-ბოროტზედ ადრე მიმდრეკნი, თავხედნი, დიდების მოყვარენი, თვალ-მგებნი და მოთაკილენი“. ზოგი ამ თვისებათაგან გვიხსნის ჩვენ, თუ რატომ ქართველები არა ჩვეულებრივის საალებმიცემო ნიჭით და წინმსვლელობის მიდრეკილებით დაჯილდოვებულ, ჩქარა შემგნებელ, ეშმაკურად მოანგარიშე, მომქმედ, მაგრამ საშუალებათა არჩევაში სრულიად უსინდისო სომხებს ვერ უძლებენ ეკონომიურს ცხოვრებაში. ერთი რამე დიდ ღირსებად უნდა ჩაეთვალოს ქართველებს. ეს არის საპატიო ადგილი, რომელიც დედაკაცს უკავია მათში. მაშინ როდესაც კავკასიის სხვა თითქმის ყველა ხალხები დედაკაცს საკუთნო და სამუშაო საქონელსავით ეპყრობიან, ქართველი—უმდაბლესი წოდების წარმომადგენელიცკი—დედაკაცს პატივით ექცევა; დედაკაცი ამათში მამაკაცთან არის გათანაწორებული, იგი არ ასრულებს არავითარს მძიმე სამუშაოს და ოჯახური ცხოვრებაც საზოგადოდ საქები არის“.

(შემდეგი იქნება)

1900 წელს გერმანიაში გაუტანიათ 942 მილიონ კრონის საქონელი, ე. ი. 48½ პროცენტი მთლად ავსტრ-უნგრეთიდგან გატანილ საქონლისა, ხოლო გერმანიიდგან შემოუტანიათ 635 მილ. საქონელი, ანუ 37 პროცენტი მთლად შემონაზიდისა. რუსეთში გაუტანიათ 72 მილიონის საქონელი, ხოლო შემოუტანიათ 89 მილიონისა. ბალკანეთის სახელმწიფოებიდგან რუმინიაში გაუტანიათ 43 მილიონისა, ხოლო შემოუტანიათ 32 მილიონისა. შემდეგ რუმინიას მოსდევს სერბია, საიდგანაც შემოტანილი საქონელი გატანილს სჭარბობს და ბოლგარია, რომელსაც 9 მილიონის საქონელი თურმე გაუტანია. ჩრდილო-ამერიკის შეერთებულს შტატებს შედარებით ყველასათვის უჯობნიათ და გატანილთან შედარებით (38 მილიონისას) 153 მილიონის საქონელი შემოუტანიათ.

1900 წელს ავსტრ-უნგრეთს რუსეთში 188 მილიონით ნაკლები საქონელი შეუტანია, ვიდრე გერმანიას, რომელსაც 215 მილიონის საქონელი მოუწოდებია, მაგრამ ავსტრო-უნგრეთის ვაჭრები და მწარმოებელნი დარწმუნებულნი თურმე არიან, რომ უკეთესს სავაჭრო პირობებში მისი საქონელი შედარებით მეტი იქმნება რუსეთში გატანილი.

ოსმალეთი. როგორც გაზეთები იუწყებიან, არაბეთში ამბოხება დღითიდღე თურმე უარესად გრძელდება. შეიხს-ესსად-გამიდ-ედდინ-ეფენდის ამ ჟამად 35,000 კაცი თურმე ჰყავს შეიარაღებული და ყველა ერთნაირად დარწმუნებული, რომ მათი წინამძღოლი და სარდალი დიდებულის წინასწარმეტყველის პირდაპირი შთამომავალია. იარაღი და საჭირო სამხედრო სამზადისი ინგლისელებს თურმე შეაქვთ. ამ წინაზედ სულთანმა გადაჭრილად და ბეჯითად თურმე სთხოვა ინგლისის ელჩს ო'კონნორს, რომ მისმა მთავრობამ რაიმე ღონისძიებანი იხმაროს და იარაღის ამ რიგად ძლევა აღკრძალოს, მაგრამ ო'კონნორს მოკლეთ უპასუხნია ამაზედ, რომ მთავრობას არ შეუძლიან კერძო კაცებს იარაღის გასყიდვა აღუკრძალოსო.

როგორც ახალ ოსმალოთა ორგანო იუწყება, სულთანს თავისს სასახლის მკურნალ ნეჯიბ-ბეიზედ ეჭვი მიუტანია, ვითომ ამას მოწამვლა განეზრახოს და რევოლვერით მოუკლავს (ეს-კი ძლიერ ადვილი მოსალოდნელია, რადგანაც წინადაც იწერებოდნენ გაზეთები, სულთანს ერთ-თავად ის ეჩვენება, ვითომ სდევნიან და მისი მოკვლა უნდათო). როდესაც საიდუმლო პოლიციის უფროსს მაჰმუდ-ჯელალ-ედდინ-ფაშას აუხსნია სულთანისათვის და დაურწმუნებია, რომ ნეჯიბ-ბეი ერთი ერთგულეს მონათაგანი იყო თქვენის უდიდებულესობისათვისაო, სულთანს მაშინ ცრემლები გადმოუყრია და მოკლულის მკურნალის ოჯახობისათვის უზომოდ უხვი პენსია დაუნიშნია.

ჟურნალ-გაზეთებიდგან

ამოკრებილი ამბები

ევროპიულ ჟურნალ-გაზეთებში ამ ბოლოს დროს მრავალი ცნობა იბეჭდება შორეულ აღმოსავლეთში მისიონერთა მოღვაწეობის შესახებ. ის სიძულვილი, რომელიც ჩინელთა და ევროპიელთა შორის ჩამოვარდა, რამდენადმე ამ მისიონერთა საქციელით იხსნება. ერთი გაზეთი გადმოგვცემს იმას, თუ მისიონერნი, ჩინელთა მოსაქცევად, როგორ ყიდულობდნენ ბავშვებს და შემდეგ ეს ბავშვები როგორ იხოცებოდნენ. მისიონერები სიხარულით ეგებებოდნენ თურმე ყოველთვის ბავშვთა სიკვდილს, ზეცას ანგელოზები მიემატაო. გაზეთის კორრესპოდენტს ეს ცნობები თვით მისიონერთა ანგარიშებიდგან ამოუღია, ასე რომ სიცრუვეს იქ ადგილი არა აქვს. აი, რასა სწერს, სხვათა შორის, კორრესპოდენტი: „ის მფარველობა, რომელსაც მისიონერები დამნაშავეთა და ბოროტმოქმედთ უწევენ ჩინელთა შორის ყოველთვის ზიზღსა და უკმაყოფილებას ჰბადავდა. მაგრამ ყველაზედ მეტად ჩინელებს მისიონერთა მიერ ბავშვების თითქმის ძალად მოტაცება აბრაზებდა და აბრაზებს. ბავშვების სასყიდლად მისიონერებმა დააარსეს განსაკუთრებული საზოგადოება, რომელიც მილიონებს აგროვებს ევროპაში მართლ-მორწმუნეთა შორის“. აი, რა ამბებს გადმოგვცემს მისიონერთა ანგარიში: „1884 წლიდგან ჩვენ მოვნათლეთ 20,550 მომაკვდავი ბავშვი. ეს პატარა ანგელოზები ზეცაში ხელს შეუწყობენ ჩინელთა მოქცევას“. იმავე ანგარიშში სწერია: „განგებამ დიდად შეგვიმსუბუქა შრომა ბავშვების აღზრდისა, რადგანაც მან ეს ბავშვები ზეცაში მიიწვია. ბავშვთა ასეთი ადრეული სიკვდილი საქრისტიანო ქვეყანაში თუ სამწუხარო და სავალალოა, აქ, ჩინეთში, სასიხარულოდ უნდა ჩაითვალოს“. „გინახავთ პეკინში ბავშვების მისაღები სახლი? სწერია შემდეგ ანგარიშში. ეს სახლი კარებია, საიდგანაც, ჩინელ ბავშვებს ზეცაში აფრენა შეუძლიანთ. ამ სახლმა 873 ბავშვი შეიძინა, „ცალი“ 45 სანტიმად. ამათგან 843 ბავშვი, მონათლული და ქრისტიანად ქცეული, გაემგზავრა ზეცაში“. ერთი აღმზრდელი სწერს კიდევ: „თვითო ბავშვის შენახვა თვეში 5 ფრანკი გვიჯდება. ღმერთსა ვსთხოვ, რომ ამ ყვითელმა ბავშვებმა თავი გაგვანებონ და ზეცაში ჰპოვონ ადგილი“. კორრესპოდენტის სიტყვით, ერთ ასეთ დაწესებულებას აუყვანია აღსაზრდელად 12,000 ბავშვი. ამათგან მეორე წლამდე მხოლოდ 125 ბავშვს მიუღწევია.

* * *

დიდი უბედურება მოხდა ამას წინად შეერთებულ შტატებში. დასავლეთ ვირგინიაში მდებარეობს პოკახონტას ველი. ამ ბოლოს დროს საშინელი წვიმები და ნიაღვარი იყო ამ ველში. ერთ დღეს ნიაღვარმა გაანგრია წყლის გასამაგრებელი კედელი და სულ ერთიან წალეკა სოფლები და ქალაქები. ქალაქი კეისტონი, სადაც 3,000 მცხოვრები იყო, წყალ-ქვეშ მოექცა. მცხოვრებნი, ვინც-კი მოასწრო, გორაკზედ ავიდნენ და იქ დაბანაკდნენ. ასევე დაზარალდნენ ამ ველში მდებარე სხვა სოფლები და ქალაქები. რკინის გზის ლიანდაგი რამდენიმე ათის ვერსის მანძილზეა გაფუჭებული; დიდ-ძალი ხალხი დაიღუპა, ზარალიც 10 მილიონ მანეთს აღემატება თურმე.

დეპეშა

(„რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან“)

4 ივლისი.

რეველი. ხელმწიფე მემკვიდრე გუშინ კრეისერების „Память Азова“ და „Боевода“-ს სროლას დაესწრო. საღამოთი მისმა უმაღლესობამ საარტილერიო გემები დაათვალიერა, რომლებზედაც ხელმწიფე მემკვიდრის თანდასწრებით სწავლება იქმნა გამეორებული. დღეს მისმა უმაღლესობამ კადეტთა საზღვაო კორპუსის გემები დაათვალიერა, სადაც აგრეთვე ნახა, კადეტებს როგორ ასწავლიან. კრეისერის „Мининъ“ უფროსმა 11 საათზედ საუზმე გამართა, რომელზედაც ინება მიბრძანება მისმა უმაღლესობამ.

ოდესსა. შავის ზღვის ფრაქტიკული ესკადრა, რომელიც დღემდის აქ იყო, ახლა ტენდრის ყურეში წავიდა.

ყაზანი. ბეჭდვითი საქმის მთავარ სამმართველოს უფროსი თავ. შახოვსკოი დღეს აქ მოვიდა.

იოჰანესბურგი. იოჰანესბურგის მიდამოებში ამ ბოლოს დროს ბურები დიდს მხნეობასა და მოძრაობას იჩენენ. 29 ივნისს როდესპორტის მახლობლად გამოჩნდნენ ისევ, მაგრამ, რომ ნახეს სიმაგრეებში ინგლისელები ფრთხილად არიანო, უკანვე მიექცნენ.

პრეტორია. აქ ჩამოვიდნენ რეიცში ტყვეთ წაყვანილნი ორანჟის რესპუბლიკის მთავრობის წევრნი.

კასსელი. თხლის გამხმობ საზოგადოების საკონკურსო გამგეობამ გარდასწყვიტა საქმეების წარმოება განაგრძოს, რისთვისაც საჭირო თანხა უკვე გადადებულია.

ლონდონი. „Times“-ს ატყობინებენ 27 ივნისს სეულიდგან, რომ თითქმის ყველა საკამათო კითხვები, რომლებიც-კი ყურადღების ღირსნი იყვნენ, სასურველად იქმნენ გარდაწყვეტილნი. ამ ჟამად ნორმალური მდგომარეობა დამყარდა. კორეის საზღვარზედ რუსეთის მოძრაობას იაპონია ძალიან ფრთხილად და ერთგულად ადევნებს თვალსა. კორეაში მცხოვრებ იაპონელების რიცხვი თანდათან მატულობს. მასამპოს შესახებ აღძრული კითხვა ჯერ კიდევ არ გადაწყვეტილა; იაპონიამ აქ, ხელით-შეკრულობით მიღებულ ნავთსადგურის საზღვრებში, ისეთივე კონცესია მიიღო, როგორიც რუსეთმა, და აგრეთვე უფლება იმისი, რომ ნაპირზედ თევზი დაიჭიროს. ყოველივე უპირატესობა, რომელსაც-კი რუსეთი თხოულობს, იაპონიას უკვე აქვს მიღებული. საფრანგეთი დიდს მხნეობას იჩენს; მისი გემები კორეის მახლობლად ხშირად დასცურავენ. ფრანგ-ინგლისელთა სესხის შესახებ, რომლის გამოც მოლაპარაკება 3 აპრილს იქმნა დასრულებული იუნანის სინდიკატით, აქ აღარა ისმის რა.

ლონდონი. „Daily Mail“-ს ატყობინებენ ტოკიოდგან 2 ივლისს, რომ იქაურ სადიპლომატო წრეების აზრით, სხვა-და-სხვა გარემოებანი იაპონიას პირდაპირ რუსეთს ხელში უგდებენ. ერთი გამოჩენილი სახელმწიფო მოღვაწე თურმე არწმუნებდა „Daily Mail“ კორრესპონდენტს, რომ ადვილი შესაძლებელია სულ ბევრი ექვსის თვის განმავლობაში რუს-იაპონელთა კავშირი შესდგესო. იაპონია ძლიერ ნაწყენი თურმეა, რომ შორეულ აღმოსავლეთის საქმეებში სახელმწიფოებმა და მათ შორის რუსეთმა და ინგლისმა მხარი კარგად არ დაუჭირეს; მიუხედავად ამისა, ამას იქითაც მხოლოდ მშვიდობიან პოლიტიკის მომხრე ვიქნებითო.

ბუხარესტი. დილის 10 საათზედ დიდი მთავარი ალექსანდრე მიხეილის ძე კიუსტენჯეში ნაპირზედ გადმოხტა; აქ მას ნავთსადგურზედ მემკვიდრე პრინცი, მინისტრ-პრეზიდენტი სტურძა, რუსეთის ელჩი ფონტონი, დივიზიის უფროსი, პრეფექტი და ქალაქის მოურავი მიეგებნენ, რომლის დროსაც მუსიკა რუსეთის გიმნს უკრავდა. მისმა უმაღლესობამ და პრინცმა ფერდინანდმა ეგერთა მეორე ბატალიონი ინახულეს, ის ბატალიონი, რომელმაც გრივიცის აღების დროს გაიმარჯვა. ბატალიონმა მათის უმაღლესობის დროს წინ გაიარა. შემდეგ დიდმა მთავარმა, რუმინიის ტახტის მემკვიდრემ და მათთან მხლებელთ კიუსტენჯეს ქუჩები განვლეს, რომლებიც ბაირაღებითა, ყვავილებითა, მწვანითა და ხალიჩებით იყვნენ მშვენივრად მორთულნი, და ქვეითა და ცხენოსან ჯარის ყაზარმები დაათვალიერეს. ქუჩის პირად ჩამწკრივებული დიდ-ძალი ხალხი მათ უმაღლესობას აღტაცებულის სალამით ეგებებოდა.

რუსეთის ელჩმა ფონტონმა სასტუმროში საუზმე გამართა, რომელსაც დიდი მთავარი ალექსანდრე მიხეილის ძე, მინისტრ-პრეზიდენტი სტურძა, რუსეთის მთავარი კონსული ლადიჟენსკი, პრეფექტი და რუმინიისა და რუსეთის ოფიცრები დაესწრნენ. რუმინიის მემკვიდრე პრინცის პატივსაცემლად დღეს სასალამოთი ჯავშნიანს გემზედ სადღესასწაულო სადილი იქმნა გამართული, ხოლო შემდეგ ბალი და ვახშამი ქალაქის კლუბში.

ბუხარესტი. გუშინ საღამოთი „Regel Karol“-ზედ სადღესასწაულო სადილი იყო გამართული, რომელსაც მინისტრ-პრეზიდენტი სტურძა, რუსეთის ელჩი ფონტონი, მთავარ-კონსული ლადიჟენსკი, გენერლები და ყველა წარჩინებულნი დაესწრნენ. მემკვიდრე პრინცმა ფერდინანდმა რუსეთის იმპერატორისა და იმპერატრიცის სადღეგრძელო წარმოსთქვა, ხოლო დიდმა მთავარმა ალექსანდრე მიხეილის ძემ—რუმინიის მეფე-დედოფლის სადღეგრძელო და გამოსთქვა თვისი სინანული, რომ მათი ნახვა და მისალმება პირადად ვერ მოუხერხდა. მუსიკა რიგ-რიგით რუსეთისა და რუმინიის საერო საგალობელს უკრავდა. დიდმა მთავარმა შემდეგ რუმინიის ტახტის მემკვიდრისა, რუმინიის მხედრობისა და ფლოტის სადღეგრძელო წარმოსთქვა, ხოლო მემკვიდრე პრინცმა—დიდის მთავრისა, მისის მეუღლისა, რუსეთის მხედრობისა და ფლოტის სადღეგრძელო. სიტყვები ერთობ გულითადის გრძნობით იყვნენ გამსჭვალულნი. საღამოს 11 საათზედ დიდი მთავარი „Ростиславъ“-ით უკან დაბრუნდა. ქალაქი და ნავთ-სადგური საუცხოვოდ იყვნენ გაჩირაღდნებულნი.

ტიანძინი. მესამე ცხენოსან რაზმის გამოსვლის შესახებ მიღებული ბრძანება გაუქმებულ იქმნა; აქ დარჩენილ ინგლისის ჯარის რაოდენობა 1000 კაცამდე უნდა ავიდეს.

ორანი. მაქს რეჟის მიმავლობის დროს ვიღამაც კისერში დანა დაჰკრა. დამკრელი მაშინვე დაიჭირეს. ამის გამო ჩხუბი ჩავარდა, რომელსაც შედეგათ 30 კაცის დაპატიმრება მოჰყვა. დაპატიმრებულთა შორის ლუი რეჟიც არის.

გამოსადეგი ცოდნა

ახალი თევზი ისე როგორ უნდა შეინახო, რომ სიცხეში სუნი ადვილათ არ დაეცეს.

„Вѣстникъ Рыбопромышленности“ ამისათვის შემდეგს უბრალო საშუალებას ურჩევს მეთევზეებსა, რომელთაც დიდს სიცხეებში თევზი ხშირად დაჭერისათანავე უხდებათ და სამზარეულომდე ვერარც-კი მიაღწევინებენ ხოლმე. თევზი უნდა მაშინვე გამოსწლათ, ბოლოდგან მოკიდებული დაუუბებამდე შუა გასჭრათ, შიგნეულობა აგრეთვე დაუყოვნებლივ ამოაცალოთ, დამზად გამოამშრალოთ რითიმე, ასე რომ არავითარი სისველე და სისხლის ნაშთები არ ჩარჩეს, შემდეგ სალიცილის სამყაეში გატარებული და გამომშრალი სისველის შემწოვნელი (пропускная бумага) ქაღალდი ჩაუგოთ და თითოეული თევზი ცალკე მშრალს ჭილობის ნაჭრებში შეახვიოთ.

არის აგრეთვე სხვა საშუალებაც სიცხეში თევზის შესანახად: ხის ყუთის ძირში წმინდად დანაყილს ხის ნახშირს ჩაუყრიან ასე 2—2½ დიუიმის სისქეზედ, შემდეგ ამას წმინდათვე დანაყილს წვნიკს უნიულს მოაყრიან და ზედ წყობენ თევზს. თევზს ახლა ისევ წვნიკს უნიულს მოაყრიან და რაიმე ფიცარს ან ჭილობს დამაზედ გადაახურავენ, რომელსაც ზევიდგან ისევ ნახშირს მოაყრიან. ამ ნაირად შენახული თევზი თუნდაც მთელს კვირას გასძლებს ზაფხულში.

„ივერიის“ ფოსტა:

დ. ჩოხატაურში, ბ. ჩხ—შვილს: იმავე გაზეთს მიჰმართეთ, სადაც თქვენ მიერ აღნიშნული წერილები დაიბეჭდა.

ს. კახში, გ. ფ—შვილს: საპასუხო წერილი ისევ იმ გაზეთში უნდა დაიბეჭდოს.

სიღნაღში, მღ. დ. ი—შვილს: „ცნობის ფურცელსავე“ მიჰმართეთ, იქ დაგიბეჭდავენ.

დ. ყვირილაში—მ. გ—ძეს: თქვენის საპასუხო წერილის დაბეჭდვა რედაქციამ საჭიროდ არა სცნო.

სოფ. ჩონჩხას—არა სემინარიელს მასწავლებელს: თქვენი წერილი არ დაიბეჭდება.

ახალ-სენაკში—ტ. კ—ლს: რედაქციამ ბევრი არჩია და გარდასწყვიტა, რომ თქვენის წერილის საგანზედ წერა ახლა მეტი-ღაა.

განცხადებანი

ტფილისის ქალაქის გამგეობა ამით აცხადებს, რომ ამ წლის 7 ივლისს, შუადღის 12 საათზედ, გამგეობის დარბაზში მოხდება

საჯარო ვაჭრობა,

რომელზედაც იჯარით გაიცემა საქონლის დასაყენებელ ბაკის გაფართოვებისა და მოწყობის საქმე. სამუშაო სულ 8,078 მან. 14 კაპ.

მსურველთ პირობათა განხილვა შეუძლიანთ გამგეობის ამშენებელ განყოფილებაში ყოველ დღე, კვირა-უქმეების გარდა, დილის 9 საათიდგან—2 საათამდის. (3—6—1)

ერიდეთ! არ მოსტყუვდეთ!

ჰიგიენური

ბორნო-თიმოლის საპონი

პროვიზორის

გ. ფ. იურგენსისა

აქრობს ჭორფლს, ნასიცხს, ყვითელ ლაქებს და სხვებს ოფლს. ვურჩევთ, როგორც კეთილ-სუნნელოვანი და მაღალის ხარისხისა, ეს საპონი იხმარონ.

ოქროს მედალი ლონდონი 1896 წ.

ფასი თითო ნაჭერის 50 კაპ., ½ ნაჭერი 30 კაპ. იყიდება რუსეთის ყველა საუკეთესო სააფთიაქო მაღაზიებსა და აფთიაქებში.

უმთავრესი საწყობი გ. ფ. იურგენსთან მოსკოვში. (48—6.—47)

Дозволено цензурою. Тифлисъ, 5-го Іюня 1901 г.
სტამბა ძმ. ივ. ხელაძის, ლორის-მელიქოვის ქ., № 28.
რედაქტორ-გამომცემელი ილია ჭავჭავაძე